gemeente **Roermond**

VISIE OPVANG 'NIEUWKOMERS'

GEMEENTE ROERMOND

De gemeente Roermond moet mensen opvangen, een plaats geven om te wonen en begeleiden. Roermond wil dat op een goede, passende en humane manier doen, voor de huidige en de nieuwe inwoners, en zo haar verantwoordelijkheid nemen.

Vanuit het Rijk wordt nog steeds een groot beroep gedaan op de inzet van gemeenten voor de opvang van mensen die gevlucht zijn uit hun thuisland. Het gaat hierbij om de groep Oekraïense ontheemden, asielzoekers en statushouders.

OEKRAIENSE ONTHEEMDEN

Oekraïense ontheemden zijn aangewezen als groep die op grond van de Europese richtlijn Tijdelijke bescherming (RTB) tijdelijke bescherming geniet. Hierdoor kunnen ontheemden uit Oekraïne in EU-lidstaten verblijven. Sinds het uitbreken van de oorlog in Oekraïne vangt de gemeente Roermond Oekraïense ontheemden op. Deze mensen verblijven in de Gemeentelijke Oekraïne Opvang (GOO) en in de Particuliere opvang (POO). Veel van deze Oekraïense ontheemden verblijven al sinds het uitbreken van de oorlog in Oekraïne in Roermond. Inmiddels is bekend dat een groot deel van de Oekraïense ontheemden, ook wanneer de oorlog eindigt, in Nederland wil blijven. De juridische haalbaarheid en het landelijk overheidsbeleid is hierover nog niet duidelijk.

ASIELZOEKERS & STATUSHOUDERS

Hiernaast heeft de gemeente Roermond een opgave als het gaat om de opvang van asielzoekers en de huisvesting van statushouders. Een asielzoeker is iemand die in een ander land om bescherming vraagt door een asielverzoek in te dienen. Op het moment dat een asielzoeker een verblijfsvergunning ontvangt valt deze persoon onder de term statushouder. Met de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken van asielopvangvoorzieningen (de Spreidingswet) is de opgave voor opvang van asielzoekers voor gemeenten, net zoals de huisvesting van statushouders, vooralsnog in een wettelijke taak vastgelegd.

De gemeente Roermond vangt reeds asielzoekers op in een tijdelijke noodopvanglocatie. De behoefte aan opvangcapaciteit voor asielzoekers is echter continue aanwezig hetzij in meer of mindere mate afhankelijk van de instroom. Op het moment dat een asielzoeker een verblijfstatus ontvangt en statushouder wordt, stromen ze door richting de reguliere woningmarkt. Door de woningbouwcrisis stagneert op dit moment echter landelijk de doorstroom van statushouders richting de reguliere woningmarkt. Hierdoor blijven statushouders plekken bezet houden in de opvanglocaties voor asielzoekers.

Meer dan opvang

Het opvangen en onderdak geven van mensen die gevlucht zijn, gaat niet alleen over het inrichten van plekken. De nieuwe inwoners hebben bijvoorbeeld ook onderwijs, zorg en sociale ondersteuning nodig. Ze moeten veilig kunnen wonen en de opvang moet passen in de omgeving of passend te maken zijn.

We vinden het van belang dat Oekraïense ontheemden, kansrijke asielzoekers en statushouders die in Roermond worden opgevangen perspectief hebben, zelfredzaam zijn of worden en zich kunnen binden aan de stad. Voor het gemak benoemen wij deze doelgroepen daarom “nieuwkomers”.

Veranderende omgeving

De fluctuerende instroom van nieuwkomers, het aan politieke veranderingen onderhevige beleid van het Rijk en uitkomsten van afspraken in onze veiligheidsregio liggen niet of beperkt binnen de invloedssfeer van de gemeente. Terwijl deze factoren van grote invloed zijn op de hoeveelheid nieuwkomers die Roermond moet opvangen en op de tijd die wij hebben om dit voor te bereiden. Ook kunnen de randvoorwaarden voor opvang zoals de financiering, wijzigen. Daarnaast is de mate van vrijwilligheid niet in alle gevallen hetzelfde. Dit kan tot de conclusie leiden dat we pas kunnen plannen en handelen als we weten wat er de komende maanden, of zelfs weken of dagen, op ons afkomt. Veel gemeenten hebben mede om die reden ook geen beleid voor de opvang van nieuwkomers. Het zich ad hoc aandienende probleem wordt ad hoc opgelost.

Roermond wil zelf de bakens plaatsen, zelf de uitgangspunten benoemen op basis waarvan wij onze keuzes maken en die ook staande houden wanneer de omstandigheden veranderen.

Daarom dit voorstel waarin wij ingaan op onze visie en ambitie en naar de haalbare uitwerking daarvan in een actieagenda (Bijlage 2 Actieagenda). In de actieagenda werken wij uit tot welk beleid en welke aanpak dit leidt bij de te verwachten aantallen. Hierbij gaan wij uit van de:

- “Capaciteitsraming, provinciale opvangopgave en indicatieve verdeling per gemeente 2024” op basis van Spreidingswet,
- taakstelling op basis van de Huisvestingswet en
- eventuele tussenupdates die het ministerie van Justitie en Veiligheid uitdoet wanneer de situatie onverwacht sterk verandert. (Bijlage 1 Indicatie & Taakstelling Nieuwkomers)

UITGANGSPUNTEN

Roermond heeft een opgave waar we ons aan te houden hebben; we zijn solidair met de medeoverheden

Roermond zet zich in om de opgave voor nieuwkomers waar te maken. Hierin proberen wij niet vooruit te lopen of achter te blijven maar naar rato van de omvang en draagkracht van de gemeente te leveren.

Wij zetten in op structurele opvang, waarbij wij voor iedereen kwaliteit kunnen leveren

Met structurele opvang, dus op een locatie die voor meerdere jaren wordt vastgelegd, is ons doel om gemiddeld naar rato leveren. De vraag wat haalbaar is om aan opvangcapaciteit binnen de gemeente te realiseren, is van meerdere factoren afhankelijk. Zoals het kunnen aanbieden van voldoende onderwijs en zorg. We zullen zorgvuldig afwegen wat er nodig en mogelijk is, gegeven de draagkracht van de gemeente en beschikbare locaties. Dit doen we in samenhang met de (huisvesting)taken van de gemeente op de andere geprioriteerde aandachtsgroepen.

Wij kiezen voor structurele opvang omdat het voor de inwoners van de gemeente en voor de bewoners van de opvang meer rust, stabiliteit en voorspelbaarheid biedt. Wij kunnen hier structurele begeleiding bieden, wat weer ten bate komt van de rust en van de inburgering van de bewoners.

Wij zetten in op bewonersbetrokkenheid bij opvanglocaties

Inwoners en met name omwonenden, moeten op tijd weten wat er verandert en waar zij op moeten en mogen rekenen. Met omwonenden van nieuwe opvanglocaties gaan we dan ook voor aanvang van de opvang in gesprek. Elke locatie vereist maatwerk in de manier waarop de omgevingsdialoog het meest tot zijn recht komt. Eenmaal gerealiseerd, blijven we met omwonenden in gesprek over hun ervaringen met de betreffende opvanglocatie. In dit traject kunnen we eventueel bijsturen en/ of nieuwe initiatieven faciliteren. Mocht een locatie verlengd worden, sluiten of een andere grote verandering ondergaan, dan stellen we de omgeving hiervan op de hoogte. Daarnaast is ook brede communicatie over de Roermondse aanpak voor onze inwoners van belang. Het zichtbaar maken van wat we allemaal doen en waarvoor wij het doen, zorgt voor een groter draagvlak.

Wij zetten in op toekomstige inwoners

Omdat de vluchtelingen van nu, de inwoners van de toekomst zijn, willen we de statushouders die in (regio) Roermond komen wonen, zoveel mogelijk opvangen in (regio) Roermond. We vinden het van cruciaal belang om vooral in de beginperiode te investeren en proberen nieuwkomers een plek te geven. Dit kan doormiddel van taalonderwijs en deelname aan de arbeidsmarkt. De kennis van de stad en het netwerk dat zij in deze periode opdoen ook door middel van betaald werk waar Nederlands de voertaal is, zorgt voor een snellere integratie, inburgering en versterking van de sociale basis.

Wij zetten in op actief zijn en blijven

Door het leven in de opvang en de onzekerheid van de asielprocedure kunnen mensen passief en zelfs apathisch worden. Daarom vinden wij het van belang dat de begeleiding in opvanglocaties inzet op actief zijn en blijven, waar mogelijk met andere inwoners van Roermond. En met activiteiten die vrijwilligers en/of nieuwkomers samen organiseren. Deze makkelijk bereikbare ontmoetingen helpen bij een succesvolle integratie. Het helpt mensen in hun persoonlijke en professionele ontwikkeling. Door dit actief uit te dragen in onze gemeente maken we de mens achter het verhaal zichtbaar en proberen we meer empathie te creëren.

Wij zijn een inclusieve stad, voor nieuwe en bestaande inwoners

Samen wonen, leren en werken: activiteiten en cursussen zijn niet alleen voor inwoners uit Roermond. Deze activiteiten richten zich op de sociale basis in breedste zin. Nieuwkomers die zichzelf willen ontwikkelen of gebruik willen maken van de sociale activiteiten zijn welkom. Hierbij hanteren wij zoveel als mogelijk een wijkgerichte aanpak.

De opvang drukt niet op de gemeentelijke begroting

Voor de opvang van nieuwkomers levert het Rijk een bijdrage. Wij betalen de onkosten van de opvang vanuit deze bijdrage. Dit houdt in dat onze opvang van nieuwkomers niet op de gemeentelijke begroting drukt.

Bijlage 1 Indicatie & Taakstelling Nieuwkomers

Opvang Asielzoekers

Op basis van de Capaciteitsraming, provinciale opvangopgave en indicatieve verdeling per gemeente 2024, d.d. 31 januari 2024 van het ministerie van Justitie en Veiligheid bedraagt het totaal aantal opvangplaatsen voor asielzoekers in totaal 96.000 opvangplaatsen waaraan in 2025 en 2026 naar verwachting behoefte zal zijn. De indicatieve verdeling van het benodigd aantal opvangplaatsen bedraagt voor de provincie Limburg 5.662 en voor de gemeente Roermond 290 (waarvan 25 opvangplekken voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV's)), zoals bedoeld in het kader van de Spreidingswet. De nieuwe wetgeving heeft als doel voldoende opvangplekken en een evenwichtigere verdeling van asielopvang over provincies en gemeenten. Gewijzigde maatregelen vanuit het Rijk om instroom te beperken houden wij hierbij nauwlettend in de gaten.

Huisvesting statushouders

De taakstelling voor gemeenten voor het huisvesten van statushouders is in de tweede helft van 2023 bijgesteld van 27.300 naar 17.600. Reden hiervoor is dat er minder vergunningen aan statushouders zijn verleend in de tweede helft van 2023 dan eerder verwacht. Deze verblijfsvergunningen zullen in 2024 wel worden verleend waardoor het moment van huisvesten doorschuift. De huisvestingsopgave blijft daarmee onverminderd groot. Voor de tweede helft van 2024 is de taakstelling vastgesteld op 17.000. Voor de gemeente Roermond bedraagt de taakstelling 57 in de tweede helft van 2024.

Opvang Oekraïense ontheemden

Er zijn op 21 januari 2024 106.150 Oekraïners ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP). Daarnaast zijn er 33.750 Oekraïners uitgeschreven uit de BRP. Ook zijn er op 21 januari 2024 5.590 ontheemden uit Oekraïne met een andere nationaliteit ingeschreven in de BRP en 2.380 personen die zich hebben uitgeschreven. Op 19 januari 2024 waren er 89.500 opvangplekken gerealiseerd waarvan 88.910 plekken bezet. Dit leidt tot een bezettingsgraad van 99,3 procent in de noodopvang.

Op 1 september 2023 is door de staatssecretaris het verzoek gedaan aan de burgemeesters van gemeenten en voorzitters van de Veiligheidsregio's om toe te werken naar 97.000 GOO-plekken. Het benodigd aantal opvangplaatsen voor de Veiligheidsregio Noord-Limburg bedraagt 3.745 en voor de gemeente Roermond 423. De verwachting is dat zonder instroommaatregelen het aantal GOO-plekken naar 120.000 moet stijgen per 1 januari 2025.

Bronnen

- https://www.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2024-3320.html
- Brief "Capaciteitsbehoefte asielopvang 1 januari 2025 en taakstelling huisvesting 2024-I en evaluatie taakstelling 2023-II" : https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/11/10/tk-bijlage-1-taakstelling-huisvesting-2024-i-en-evaluatie-taakstelling-2023-ii
- Verzamelbrief opvang Oekraïne:https://open.overheid.nl/documenten/8d83ae88-a6ff-4d46-bbcf-26eda9fa365e/file
- Afschrift brief opvangopgave ontheemden uit Oekraïne begin 2024: https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/rapporten/2023/09/04/tk-bijlage-1-brief-opvangopgave-ontheemden-uit-oekraine-begin-2024/tk-bijlage-1-brief-opvangopgave-ontheemden-uit-oekraine-begin-2024.pdf